

Araştırma Makalesi/ Research Article

“Sosyal Medya ve Hemşirelik” Dersinin Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnançları ile Eleştirel Düşünme Motivasyonları ve Eğilimleri Üzerine Etkisi

The Effect of ‘Social Media and Nursing’ Course on Nursing Students' Social Media-Specific Epistemological Beliefs and Critical Thinking Motivations and Dispositions

Burçin Işık¹ Burcu Çakı Döner¹ Sebahat Kuşlu¹ Zeynep Güngörmüş¹

¹Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Gaziantep, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 07/07/2022

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 02/04/2023

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Türkiye, Published online: 15/10/2023

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, “Sosyal Medya ve Hemşirelik” dersinin, hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları ile eleştirel düşünme motivasyonu ve eğilimleri üzerine etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Prospektif tipteki bu araştırmanın evrenini 2020 - 2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde “Sosyal Medya ve Hemşirelik” dersini alan 93 hemşirelik bölümü 1. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, “Sosyal Medya ve Hemşirelik” dersi kapsamında, Eleştirel Düşünme Motivasyonu Ölçeği, California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnançlar Ölçeği aracılığıyla dört defa tekrarlı ölçümler sonucunda toplanmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin, sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarının ve eleştirel düşünme motivasyonlarının dört ölçüm sonucuna göre yüksek düzeyde olduğu, eleştirel düşünme eğilimlerinin ise düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlar, eleştirel düşünme motivasyonu ve eleştirel düşünme eğiliminin 1. ve 4. ölçümleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrencilere bilgiyi sorgulama, bilginin kaynağına ulaşma ve doğru bilgiyi seçme, eleştirel düşünme gibi becerileri kazandıracak seçilmiş derslerin hemşirelik eğitim programlarına eklenmesi ve derslerde, öğrencileri düşünmeye ve sorgulamaya yönelten öğretim yöntemlerinin kullanımına daha fazla yer verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme, epistemolojik inanç, hemşirelik, hemşirelik öğrencileri, sosyal medya.

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the effect of the "Social Media and Nursing" course on the social media-specific epistemological beliefs of nursing students, as well as their critical thinking motivation and tendencies.

Methods: The population of this prospective research consisted of 93 first-year nursing students who took the "Social Media and Nursing" course in the spring term of the 2020 - 2021 academic year. The data of the study were collected as a result of four repeated measurements within the scope of the "Social Media and Nursing" course through the Critical Thinking Motivational Scale, California Critical Thinking Disposition Inventory, and Social Media-Specific Epistemological Beliefs Scale.

Results: It was determined that the students' epistemological beliefs specific to social media and critical thinking motivations were at a high level according to the four measurement results, while their critical thinking dispositions were at a low level. There was a significant positive correlation between the 1st and 4th measurements of social media-specific epistemological beliefs, critical thinking motivation, and critical thinking disposition.

Conclusion: Considering the results, it is recommended that elective courses that will provide students with skills such as questioning information, accessing the source of information and choosing the right information, and critical thinking should be added to nursing education programs. Also, teaching methods that direct students to think and question should be used more in the courses.

Keywords: Critical thinking, epistemological belief, nursing, nursing students, social media

ORCID IDs of the authors: BI: 0000-0002-5469-017X; BÇD:0000-0002-3592-5121; SK:0000-0002-5861-4617; ZG:0000-0002-3761-8184

Sorumlu yazar/Corresponding author: Arş. Gör. Burcu Çakı Döner

Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Gaziantep, TÜRKİYE

*Bu çalışma IXth International Eurasian Educational Research Congress’de sözel bildiri olarak sunulmuştur.

e-posta/e-mail: b.caki@hotmail.com

Atıf/Citation: Işık B, Çakı Döner B, Kuşlu S, Güngörmüş Z. (2023). “Sosyal medya ve hemşirelik” dersinin hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları ile eleştirel düşünme motivasyonları ve eğilimleri üzerine etkisi. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 6(3), 694-708. DOI:10.38108/ouhcd.1142210

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Küreselleşme ile birlikte bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişme ve değişimler, bireylerden beklenen özellikleri ve becerileri de etkilemekte, bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi etkili kullanma ve sunma, eleştirel düşünme, yaşam boyu öğrenme gibi becerilere sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu değişimlerin en dikkat çekici etkisi sosyal ve kültürel yaşamla birlikte eğitim sürecinde yaşanmakta ve sosyal medya, bu değişimin en büyük itici güçlerinden birini oluşturmaktadır (Işık ve Jallad, 2019). Sosyal medya, dünya çapında özellikle genç üniversite öğrencileri arasında çok önemli bir bilgi merkezi ve eğitim aracı olarak da ele alınmaktadır (O'Connor ve ark., 2018; Işık ve Jallad, 2019; Çelik, 2020; Aras ve Peker, 2021). Sosyal medya, sürekli olarak güncellenmesi, çoklu kullanıma olanak vermesi, hızlı, pratik ve ucuz olması, metin, resim, ses ve video kullanarak eş zamanlı bilgi paylaşımına olanak tanınması, etki alanı oluşturması ve eğitim süreçlerine kolaylıkla entegre edilebilmesi gibi olanaklar sunmaktadır. Bu olanaklar sayesinde bilginin, açık ve işbirlikçi bir şekilde yaratılması ve paylaşılmasında yeni bir kültür yaratmakta ve bu özellikleri nedeniyle son yıllarda eğitim/hemşirelik eğitimi sürecinde de çok tercih edilen ortamlardan biri olarak kendini göstermektedir (O'Connor ve ark. 2018; Aras ve Peker, 2021). Sosyal medya, hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerini, profesyonelliğini ve sağlık bakımı hizmetlerinde politika ve etik anlayışlarını geliştirme potansiyeline sahip olmakla birlikte, öğrencilerin öz-yeterliliğini, akranlarıyla etkileşimini ve meslektaşlarıyla bağlantılarını geliştirmeyi de kolaylaştırmaktadır (Marnocha ve ark., 2015; Işık ve Jallad, 2019; Karadaş ve ark., 2021).

Sosyal ağlar, birçok üniversite öğrencisi için temel bilgi kaynağı olarak görülmesine ve yararlı bilgiye ulaşmada kolaylık sağlamasına rağmen, aynı zamanda bilgi kirliliğinin yaygın olduğu, bağımlılığa ve zaman kaybına neden olan uygulamaları da barındıran bir platformdur. Bu bağlamda, sosyal medya kullanımına ilişkin en önemli belirsizlik ve sorun, paylaşılan bilgi ve bilgi kaynaklarının güvenilirliği ile ilgilidir (Çelik, 2020). Bu nedenle, sosyal medyayı kullanan öğrenciler, eleştirel bir yaklaşıma sahip olmalı ve sosyal medya ortamlarındaki herhangi bir bilgiye, kişisel inançlarının ötesinde/dışında akılcı bir mercekle bakmalıdırlar. Bu bağlamda, bilgiye nasıl ulaşılacağı konusunda yol gösteren, bilgiyi eleştirel bakış açısıyla ele almayı sağlayan, bilginin

kaynağının ve bilginin yapısına ilişkin algıların sorgulanmasını içeren epistemolojik inançların, sosyal medyada erişilen bilgilerin değerlendirilmesinde önemli bir rol oynayacağı söylenebilir (Chiu ve ark., 2015; Çelik, 2020; Çevik, 2015; Debowski, 2001; Kurulgan ve Argan, 2007; Tsai, 2009; Kammerer ve ark., 2013). Öğrencilerin, bilgiye yönelik inançlarını, akademik başarılarını, eğilimlerini, performanslarını etkilemekle kalmayıp, karar verme, eleştirel düşünme, sorun çözme gibi diğer öğrenme çıktılarıyla da son derece ilişkilidir (Başbay, 2013). Çevrimiçi ortamlardaki bilginin miktarı ve çeşitliliği dikkate alındığında; erişilen bilginin değerini, doğruluğunu, güvenilirliğini ve güncelliğini belirlemek için bireylerin çevrimiçi ortamlarda buldukları bilgileri eleştirel bir yaklaşımla ele almaları çok önemlidir (Çelik, 2020). Eleştirel düşünme, bireylerin kendisi kadar diğer bireylerin de düşünce ve fikirlerini anlamasını, var olan sorunları fark etmesini, doğru olarak öne sürülen bilgiler için kanıt bulmayı ve kanıtların doğruluğuna ilişkin bilgi edinmeyi içeren araştırmacı bir tutumu önceleyen bilgi, beceri ve tutumların bileşimi olup, sistematik bir düşünme süreci olarak tanımlanabilir (Kaya, 2015). Eleştirel düşünme becerisi, bireyin düşünsel bir çaba sonucunda, kolaylıkla eleştirel düşünebilmesi olarak tanımlanırken; eğilim ise, eleştirel düşünebilmek için sahip olunan istek şeklinde ifade edilmektedir (Semerci, 2016). Bilgiye ulaşılmasında ve kavratılmasında da kolaylık sağlayan bir beceri olarak kabul edilen eleştirel düşünme, eğitimin, dolayısıyla hemşirelik eğitiminin istenilen öncelikli kazanımlarından biri olarak ele alınmaktadır (Kaya, 2015; Semerci, 2016). Yapılan bir çalışmada, hemşirelik okullarının büyük çoğunluğunun, sosyal medyada, eleştirel düşünceyi kullanmaksızın profesyonel/güvenilir olmayan içerik yayınlayan hemşirelik öğrencileriyle en az bir kez karşılaştığı bildirilmiştir (Marnocha ve ark., 2015). Hemşirelik öğrencilerinin bilinçsiz sosyal medya kullanımları, sosyal medyada profesyonel olmayan bilgi ve davranışlar sergilemeleri, sağlık bakımı hizmetlerinin yerine getirilmesinde birçok açıdan etik ihlale neden olabileceği için birey/aile/toplum sağlığının geliştirilmesinde ve sürdürülmesinde, sağlıklı/hasta bireye bütüncü sağlık bakımı verilmesinde eleştirel düşünmeyi kullanan, doğru bilgiye nasıl ulaşacağını ve bunu nasıl kullanacağını bilen nitelikli ve yeterli hemşirelerin yetiştirilmesi yaşamsal derecede önemlidir (Karadaş ve ark., 2021; Al-Shdayfat, 2018; Işık ve Jallad, 2019; Marnocha ve ark., 2015).

Literatür incelendiğinde, hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları ile eleştirel düşünme motivasyonu ve eğilimi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışma, öğrenme-öğretme sürecinde ve bireysel/mesleki yaşamda çevrimiçi ortamlarda bilgiye nasıl ulaşılacağını, eleştirel bir yaklaşımla doğru bilginin nasıl seçileceğini öğretmeyi amaçlayan “Sosyal Medya ve Hemşirelik” dersinin, hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları ile eleştirel düşünme motivasyonu ve eğilimleri üzerine etkisini belirlemek ve sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. “Sosyal Medya ve Hemşirelik” dersi, hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarını, eleştirel düşünme motivasyonlarını ve eleştirel düşünme eğilimlerini etkiler mi?

2. Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları arasında fark var mıdır?

3. Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile eleştirel düşünme motivasyonları arasında fark var mıdır?

4. Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasında fark var mıdır?

5. Sosyal medyaya özgü epistemolojik inanç, eleştirel düşünme motivasyonu ve eleştirel düşünme eğilimi arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Çalışma, prospektif izleme araştırması olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Gaziantep’te bir devlet üniversitesinde öğrenimini sürdüren hemşirelik bölümü 1. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür.

Araştırmanın evrenini hemşirelik 1. sınıfına kayıtlı 93 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin tamamı “Sosyal Medya ve Hemşirelik” dersini almış olup, çalışmada örneklem hesaplamasına gidilmemiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden 93 öğrencinin tamamı çalışmaya dâhil edilmiştir.

Araştırma Prosedürü

“Sosyal Medya ve Hemşirelik” dersi, 1. sınıfın bahar döneminde yer alan haftada 2 saat teorik olarak yürütülen seçmeli bir derstir. Bu dersin içeriğini; İletişimin Yeni Dili: Sosyal Medya

İletişimi, Dijital İletişim, Dijital Dönüşüm ve Sosyal Medyanın Gelişimi ve Özellikleri, Sanal Ortam ve Bilgi Okuryazarlığı, Sanal Ortam ve Sosyal Medya Okuryazarlığı, X, Y, Z Kuşakları ve Dijital Yerliler/Öğrenenler, Siber Zorbalık ve Sosyal Medya, Sosyal Medya Araçları, Sosyal Ağlar ve Uygulama Alanları, Hemşireliğe İlişkin Uygulama Örnekleri, Sosyal Medyanın Bireysel, Toplumsal, Kültürel ve Psikolojik Etkileri, Sosyal Medya ve Hemşirelik/Hemşirelik Eğitimine Yansımaları, Sosyal Medya ve Etik/Yasal Boyutları gibi konular oluşturmaktadır. Ayrıca, ders kapsamında dönemin farklı haftalarında, sosyal medya kullanımının bireysel, toplumsal, kültürel ve psikolojik olumlu/olumsuz etkilerine yönelik öğrencilerin farkındalıklarını geliştirmek amacıyla kendi aile ortamlarını/çevrelerini içeren bir kısa film çekmeleri istenmiş ve sonraki hafta film içeriğinin eleştirel bir analizi yapılmıştır. Bir başka hafta, öğrencilerden, sosyal medyanın hemşirelik ve hemşirelik eğitimindeki kullanımına yönelik iyi uygulama örnekleri bulmaları istenmiş ve bunlarla ilgili eleştirel düşünme egzersizleri yapılmıştır. Diğer bir haftada ise, kuşaklara göre sosyal medyanın nasıl kullanıldığını ele alan videolar izletilmiş ve örnek olaylar doğrultusunda eleştirel düşünme egzersizleri yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan online anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anket formunun yanıtlanma süresi ortalama 20 dakika sürmüştür. Ders 13 hafta süresince aktif öğretim yöntem ve teknikleri (anlatım, beyin fırtınası, soru-cevap, öz-yönelimli öğrenme, yansıtma, kavram haritası, film/hikâye analizi, grup tartışması, eleştirel düşünme etkinlikleri vb.) kullanılarak yürütülmüştür. Dersin, öğrencilerin eleştirel düşünme, doğru bilgiyi arama vb. konulardaki eğilimine ve farkındalığına etkisini izleyebilmek için ölçümler dönem başı (derse başlanmadan önce), dönem ortası (dönemin 5. ve 9. haftası) ve dönem sonu olmak üzere dört defada gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veriler, Öğrenci Bilgi Formu, Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnançlar Ölçeği, Eleştirel Düşünme Motivasyonu Ölçeği ve Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Öğrenci Bilgi Formu: Araştırmacıların literatür ışığında oluşturduğu form öğrencilerin; yaş, cinsiyet, aile tipi, kardeş sayısı, mezun olduğu okul, yaşadığı yer, anne-babasının öğrenim durumu,

ailenin gelir düzeyi, sıklıkla kullandıkları sosyal medya platformları, sosyal medya kullanım süresi, sıklığı ve amacına yönelik 13 sorudan oluşmaktadır (Kökdemir, 2003; Dönmez ve Kaya, 2016; Çelik, 2020; Aras ve Peker, 2021).

Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnançlar Ölçeği (SMÖEİÖ): Çelik tarafından 2020 yılında geliştirilen ölçek beşli likert tipinde olup, maddeler, “1=kesinlikle katılmıyorum” ve “5=kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek, “Sosyal Medya Tabanlı Bilginin Basitliği ve Kesinliği-SCK”, “Bilgi Kaynağı-SK” ve “Bilmenin Kanıtı-JK” olarak 3 alt boyuta sahiptir. Tüm alt boyutlarda 5’er madde olmak üzere ölçekte toplam 15 madde yer almaktadır. Ölçekteki 7 madde ters puanlanmaktadır. SMTBBK alt boyutundan alınan düşük puanlar bireyin sosyal medyadaki bilgiyi belirli gerçeklerin ve detayların bir birikimi olarak algıladığını, yüksek puanlar ise bilgiyi karmaşık kavramlar olarak algıladığını gösterir. Bilgi Kaynağı alt boyutundan alınan düşük puanlar bireylerin sosyal medyadaki bilgiyi “dış otoriteler tarafından oluşturulmuş” olarak algıladığını, yüksek puanlar ise bilgiyi benlik tarafından oluşturulmuş olarak algıladıklarını göstermektedir. Son olarak Bilmenin Kanıtı alt boyutundan alınan düşük puanlar, sosyal medyadaki bilginin duygu ve gözlem yoluyla doğrulandığını, yüksek puanlar ise akıl yürütme ve diğer bilgi kaynaklarını kontrol ederek doğrulandığını göstermektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar sosyal medyaya özgü epistemolojik inançların yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlara göre Cronbach Alpha değeri sırasıyla, SCK’de 0.74, SK’de 0.78 ve JK’de 0.84 bulunmuştur. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri ise 0.80 olarak hesaplanmıştır (Çelik, 2020). Çalışmamızda ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri; 1. ölçüm için 0.61, 2. ölçüm için 0.76, 3. ölçüm için 0.73 ve 4. ölçüm için 0.72 olarak hesaplanmıştır.

Eleştirel Düşünme Motivasyonu Ölçeği (EDMÖ): Valenzuela ve ark. (2011)’nin geliştirdiği, Dönmez ve Kaya (2016)’nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini yaptığı ölçek, eleştirel düşünmeye yönelik motivasyona sahip olunması hakkında bilgi edinmek amacıyla geliştirilmiştir (Valenzuela ve ark., 2011; Dönmez ve Kaya, 2016). Ölçek 6’lı likert tipinde olup 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçek maddeleri, katılımcıların, eleştirel ve özenli düşünmesi (beklenti) ve bu şekilde düşünmeye verdiği değer (değer) hakkında sahip olunan beklentileri tanımlamaktadır. Ölçek “beklenti” ve

“görev değeri” olarak iki ana alt boyuta sahiptir. “Beklenti” alt boyutu bireylerin görevleri başarma ihtimaline ilişkin algılarını ölçmekte ve toplam 4 madde içermektedir. “Görev değeri” alt boyutu, “Başarı”, “Yararlılık”, “İçsel Değer/İlgi Değeri” ve “Bedel” alt boyutlarından oluşmakta ve toplam 15 madde içermektedir. Başarı alt boyutu; verilen görevi en iyi şekilde yapmanın önemini/değerini, İçsel değer alt boyutu; verilen görevi yerine getirmekten duyulan hazzı, Yararlılık alt boyutu; görevin bireyin gelecek planlarıyla nasıl uyduğunu, Bedel alt boyutu ise; görevi yerine getirmek için harcanan çaba ve zamanın diğer görevler üzerine getirmiş olduğu kısıtlamayı ve duygusal bedeli ifade etmektedir. Ortalama puan, her bir alt boyuttan elde edilen toplam puanın o alt boyutta yer alan madde sayısına bölünmesiyle elde edilmektedir. Ölçekten toplamda alınabilecek en düşük 19 en yüksek 114 puandır. Ölçekten yüksek puan alınması, eleştirel düşünme motivasyonunun yüksek olduğunu, düşük puan alınması ise eleştirel düşünme motivasyonunun düşük olduğunu ifade etmektedir (Dönmez ve Kaya, 2016). Çalışmamızda ölçeğin Cronbach Alpha değeri 1. ölçüm için 0.93, 2. ölçüm için 0.92, 3. ölçüm için 0.94 ve 4. ölçüm için 0.94 olarak hesaplanmıştır.

Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (KEDEÖ): Kökdemir (2003)’in Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yaptığı ölçek, 6’lı likert tipindedir ve 51 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin orjinalinde 7 alt boyut bulunmaktadır. Ancak eleştirel düşünme eğilimini belirleyen toplam puandır. Türkçe uyarlanmasında da alt boyutlar ayrı ayrı değerlendirme amacıyla kullanılmamış olup ölçek bir bütün olarak ele alınmış ve değerlendirme ölçek toplam puanı üzerinden yapılmıştır. Buna göre eğer bireyler toplamda 240’tan az puan almışlarsa düşük düzeyde, 300’den fazla puan almışlarsa yüksek düzeyde eleştirel düşünme eğilimine sahip oldukları söylenebilir. Ölçeğin orjinalinde bulunan alt boyutlar; Doğruyu Arama Alt Boyutu, Açık Fikirlilik Alt Boyutu, Analitiklik Alt Boyutu, Sistematiçlik Alt Boyutu, Kendine Güven Alt Boyutu, Meraklılık Alt Boyutu, Olgunluk Alt Boyutu’dur. Ancak Türkçe uyarlanmasında iki faktörün birleştiği (Açık Fikirlilik ve Olgunluk) ve Açık Fikirlilik Alt Boyutu olarak adlandırıldığı görülmektedir. Doğruyu Arama Alt Boyutu (7 madde); bireyin alternatifleri veya birbirinden farklı olan düşünceleri değerlendirmeye yönelik eğilimini ölçmektedir. Bu alt boyuttan alınan yüksek puan, bireyin, gerçeği aramaya yönelik eğiliminin, soru sorma becerisinin ve kendi düşüncesine ters bile

olsa nesnel davranma ihtimalinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu alt boyut için Cronbach Alpha değeri 0.61 bulunmuştur. Açık Fikirliklik Alt Boyutu (12 madde); bireyin, farklı yaklaşımlara karşı hoşgörülü olup olmadığını ve kendi yaptığı hatalara karşı duyarlılığını ölçmektedir. Yani karar verme aşamasında bireyin yalnızca kendi fikirlerine değil karşısındaki bireylerin de düşünce ve görüşlerine dikkat etme düzeyini ölçen alt boyuttur. Bu alt boyutta Cronbach Alpha değeri 0.75 olarak hesaplanmıştır. Analitiklik Alt Boyutu (10 madde); olası sorun çıkarabilecek durumlar hakkında dikkatli olma, karmaşık ve basit olmayan problemlere yönelik akıl yürütme ve nesnel kanıtlar kullanma düzeyini belirleyen alt boyuttur. Analitiklik Alt Boyutu Cronbach Alpha değeri 0.75 olarak bulunmuştur. Sistemiklik Alt Boyutu (6 madde); karmaşık akıl yürütme süreci yerine planlı, sistemik ve belirli bir yolu takip eden karar verme eğilimini tanımlamaktadır. Cronbach Alpha değeri 0.63'tür. Kendine Güven Alt Boyutu (7 madde); bireyin kendi akıl yürütme sürecine karşı hissettiği güveni yansıtır. Bu alt boyutta Cronbach Alpha değeri 0.77'dir. Meraklılık Alt Boyutu (9 madde); bireyin bir kazanç ya da çıkar gözetmeden, bilgi kazanmaya ve yeni bilgiler öğrenmeye eğilimini yansıtır. Meraklılık Alt Boyutu için Cronbach Alpha değeri 0.78'dir. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri 0.88'dir. Bu ölçek bir beceriyi ölçmekten ziyade bireyin eleştirel düşünmeye yönelik eğilimini ya da bir başka ifadeyle eleştirel düşünme düzeyini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (Kökdemir, 2003). Çalışmamızda ölçeğin Cronbach Alpha değeri 1. ölçüm için 0.86, 2. ölçüm için 0.90, 3. ölçüm için 0.89 ve 4. ölçüm için 0.91 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi araştırmacılar tarafından, SPSS for Windows 21.0 programı kullanılarak yapılmış olup; tanımlayıcı istatistiklerden olan yüzdellik, aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Öğrencilerden toplanan veriler; 1. Ölçüm, 2. Ölçüm, 3. Ölçüm ve 4. Ölçüm olarak ayrı veri setlerine kaydedilmiştir. Daha sonra bu veri setlerindeki puanlar hesaplanarak tek bir veri setinde birleştirilmiştir. Son olarak elde edilen veri setinde normallik bakılmış olup verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda; fark testlerinden olan t-testi ve varyans analizi, ilişki testlerinden olan korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçümler arasındaki farkı bulmak için tekrarlı ölçümlerde varyans analizi

kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Öğrencilerin yaş ortalamalarının 19.28 ± 0.96 , kardeş sayısı sayılarının ise 5.24 ± 2.45 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine bakıldığında; %77.4'ünün kadın, %74.2'sinin Anadolu Lisesi mezunu olduğu, %65.6'sının il'de ve %73.1'inin çekirdek ailede yaşadığı, %36.5'inin ailesinin gelirinin giderden az olduğu, % 52.7'sinin annesinin ve %83.9'unun babasının ortaokul ve dengi okul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların sosyal medya kullanımı değerlendirildiğinde; %91.4'ünün sosyal medya kullanımına yönelik eğitim almadığı, %50.5'inin 0-3 yıldır sosyal medyayı kullandığı, %66.7'sinin günde 4 saatten az sosyal medyayı kullandığı, %83.8'inin iletişim kurmak, %79.6'sının gündemi takip etmek, %68.8'inin boş vakitleri değerlendirmek, %60.2'sinin eğitim amacıyla sosyal medyayı kullandığı saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri dağılımı

Sosyo-demografik Özellikler			
Yaş		19.28±0.96	
Kardeş Sayısı		5.24±2.45	
		n	%
Cinsiyet	Kadın	72	77.4
	Erkek	21	22.6
Mezun Olunan Okul	Anadolu Lisesi	69	74.2
	Fen Lisesi	8	8.6
	Özel Lise	6	6.5
	Sağlık Meslek Lisesi	5	5.4
Aile Tipi	Diğer	5	5.4
	Çekirdek Aile	68	73.1
Yaşadığı Yer	Geniş/Parçalanmış Aile	25	26.9
	İl	61	65.6
Ailenin Gelir Düzeyi	İlçe/Kasaba/Köy	32	34.4
	Gelir Giderden Fazla	6	6.5
Annenin Öğrenim Durumu	Gelir Gidere Eşit	53	57
	Gelir Giderden Az	34	36.5
Annenin Öğrenim Durumu	Okuryazar değil/okuryazar	35	37.6
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	49	52.7
	Lise/Üniversite Mezunu	9	9.7

Tablo 1. (devam) Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri dağılımı

Sosyo-demografik Özellikler	n	%	
Babanın Öğrenim Durumu	Okuryazar Değil/Okuryazar	3	3.2
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul	78	83.9
	Lise/Üniversite	12	12.9
	Mezunu	12	12.9
Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Eğitim Alma Durumu	Evet	8	8.6
	Hayır	85	91.4
Sosyal Medya Kullanım Süresi	0-3 yıl	47	50.5
	3 yıldan daha fazla	46	49.5
Sosyal Medya Kullanım Sıklığı	Günde 4 saatten az	62	66.7
	Günde 4 saat ve daha fazla	31	33.3
Sosyal Medya Kullanım Amacı	İletişim kurmak	78	83.8
	Fotoğraf/video paylaşmak	41	44.0
	Eğitsel amaçlı	56	60.2
	Yeni insanlarla tanışmak	15	16.1
	Alışveriş yapmak	35	37.6
	E-mail atmak	16	17.2
	Müzik/film/video indirmek	52	55.9
	Boş vakitleri değerlendirmek	64	68.8
	Bireysel gelişimi sağlamak	49	52.7
	Gündemi takip etmek	74	79.6

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarının dağılımına bakıldığında; ailenin gelir düzeyi ile sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları 3. ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve farkın geliri giderine eşit olanların lehine olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Öğrencilerin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, mezun olunan okul, aile tipi, yaşadığı yer, anne ve babanın öğrenim durumu ile sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile eleştirel düşünme motivasyonlarının dağılımına bakıldığında; babanın öğrenim durumu ile eleştirel düşünme motivasyonu 4. ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuş ve bu farkın lise/üniversite mezunlarının lehine olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, mezun olunan okul, aile tipi, yaşadığı yer, ailenin gelir düzeyi, annenin öğrenim durumu ile eleştirel düşünme motivasyonları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 3).

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre eleştirel düşünme eğilimlerinin dağılımına bakıldığında cinsiyet ile eleştirel düşünme eğilimleri 1. ölçüm arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farkın erkeklerin lehine olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Öğrencilerin yaş, kardeş sayısı, mezun olunan okul, aile tipi, yaşadığı yer, ailenin gelir düzeyi, anne ve babanın öğrenim durumu ile eleştirel düşünme eğilimleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Öğrenciler, sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlar ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlara bakıldığında; ‘Sosyal Medya Tabanlı Bilginin Basitliği ve Kesinliği (SCK)’ alt boyutu 1. ölçümünden 14.16 ± 2.35 (9-23), 2. ölçümünden 14.58 ± 2.86 (10-25), 3. ölçümünden 4.20 ± 2.44 (9-21), 4. ölçümünden 14.82 ± 2.56 (8-25) almışlardır. ‘Bilgi Kaynağı (SK)’ alt boyutu 1. ölçümünden 14.03 ± 2.67 (8-20), 2. ölçümünden 14.53 ± 3.05 (8-25), 3. ölçümünden 14.87 ± 3.12 (9-24), 4. ölçümünden 14.62 ± 3.27 (6-24) puan aldıkları saptanmıştır. ‘Bilmenin Kanıtı (JK)’ alt boyutu 1. ölçümünden 20.19 ± 3.23 (9-25), 2. ölçümünden 21.31 ± 2.87 (13-25), 3. ölçümünden 21.10 ± 2.99 (12-25), 4. ölçümünden 20.76 ± 3.43 (9-25) puan aldıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlar ölçeğinin alt boyutları tekrarlı ölçümleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Eleştirel düşünme motivasyonu ölçeği ‘Beklenti’ alt boyutu 1. ölçümünden 18.34 ± 3.19 (10-24), 2. ölçümünden 18.65 ± 3.33 (10-24), 3. ölçümünden 18.59 ± 3.06 (10-24), 4. ölçümünden 18.62 ± 3.54 (7-24) almışlardır. ‘Görev Değeri’ alt boyutu 1. ölçümünden 76.92 ± 9.78 (42-90), 2. ölçümünden 76.32 ± 10.22 (43-90), 3. ölçümünden 76.40 ± 12.00 (22-90), 4. ölçümünden 75.39 ± 11.39 (50-90) puan aldıkları belirlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnanç Ölçeği (SMÖEİÖ) tekrarlı ölçüm puan ortalamalarının dağılımı

Sosyo-demografik Özellik		SMÖEİÖ 1.ölçüm	SMÖEİÖ 2.ölçüm	SMÖEİÖ 3. ölçüm	SMÖEİÖ 4.ölçüm
Yaş		19.28±0.96			
Test ve p değeri		r: -0.048 p: 0.64	r: 0.012 p: 0.90	r: 0.074 p: 0.48	r: 0.009 p: 0.93
Kardeş Sayısı		5.24±2.45			
Test ve p değeri		r: -0.030 p: 0.77	r: -0.130 p: 0.21	r: 0.143 p: 0.17	r: -0.011 p: 0.91
Cinsiyet	Kadın	48.30±4.51	50.45±5.59	50.48±5.92	49.93±5.26
	Erkek	48.66±5.39	50.33±7.25	49.14±4.10	51.19±7.54
Test ve p değeri		t: 0.489 p: 0.75	t: 0.378 p: 0.93	t: 4.776 p: 0.24	t: 1.735 p: 0.38
Mezun Olunan Okul	Anadolu Lisesi	48.14±4.81	50.02±4.70	49.75±5.59	50.31±6.07
	Fen Lisesi	47.00±4.47	50.87±10.02	51.25±3.77	48.37±4.71
	Özel Lise	49.83±3.43	48.33±3.88	53.33±6.43	50.66±5.31
	Sağlık Meslek Lisesi	48.80±6.22	55.40±11.82	49.20±7.66	51.60±5.31
	Diğer	51.80±1.92	52.80±7.72	51.60±4.82	49.80±6.57
Test ve p değeri		F: 1.031 p: 0.39	F: 1.361 p: 0.25	F: 0.767 p: 0.55	F: 0.281 p: 0.88
Aile Tipi	Çekirdek Aile	48.19±4.80	50.25±6.45	49.69±5.42	50.23±5.95
	GenişAile/ Parçalanmış Aile	48.92±4.46	50.92±4.42	51.52±5.85	50.16±5.59
Test ve p değeri		t: 0.311 p: 0.51	t: 1.769 p: 0.63	t: 0.411 p: 0.16	t: 0.921 p: 0.95
Yaşadığı Yer	İl	48.11±4.87	50.80±5.65	50.00±5.89	50.68±5.69
	İlçe/Kasaba/Köy	48.90±4.38	49.71±6.54	50.53±4.97	49.31±6.06
Test ve p değeri		t: 0.510 p: 0.44	t: 0.147 p: 0.40	t: 0.201 p: 0.66	t: 0.025 p: 0.28
Ailenin Gelir Düzeyi	Gelir Giderden Fazla	44.83±5.45	47.50±2.58	45.00±3.68	47.16±8.13
	Gelir Gidere Eşit	48.43±4.57	50.77±6.75	51.03±5.49	50.52±5.40
	Gelir Giderden Az	48.94±4.64	50.41±4.95	49.76±5.54	50.26±6.08
Test ve p değeri		F: 1.995 p: 0.14	F: 0.809 p: 0.44	F: 3.493 p: 0.03	F: 0.895 p: 0.41
Annenin Öğrenim Durumu	Okuryazar	48.37±4.80	50.88±6.80	49.91±6.07	51.05±6.52
	Değil/Okuryazar				
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	48.67±4.71	50.53±5.72	50.55±5.32	49.34±5.50
	Lise/Üniversite Mezunu	46.88±4.40	48.11±2.93	49.22±5.30	51.66±4.27
Test ve p değeri		F: 0.542 p: 0.58	F: 0.786 p: 0.45	F: 0.277 p: 0.75	F: 1.191 p: 0.30
Babanın Öğrenim Durumu	Okuryazar	45.00±4.00	52.00±5.53	51.66±4.04	51.33±4.04
	Değil/Okuryazar				
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	48.58±4.78	50.53±6.30	50.10±5.68	49.94±5.94
	Lise/Üniversite Mezunu	47.91±4.23	49.33±3.44	50.33±5.48	51.66±5.58
Test ve p değeri		F: 0.909 p: 0.40	F: 0.315 p: 0.73	F: 0.116 p: 0.89	F: 0.503 p: 0.60

F: Tek yönlü varyans analizi, t: Student t testi, r: Pearson korelasyon testi

Öğrencilerin eleştirel düşünme motivasyonu ölçeğinin alt boyut tekrarlı ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına

karşın alt boyutlardan aldıkları puan ortalamalarının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir (p>0.05).

Tablo 3. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre Eleştirel Düşünme Motivasyonu (EDMÖ) Ölçeği tekrarlı ölçüm puan ortalamalarının dağılımı

Sosyo-demografik Özellik		EDMÖ 1.ölçüm	EDMÖ 2. ölçüm	EDMÖ 3. ölçüm	EDMÖ 4. ölçüm
Yaş		19.28±0.96			
Test ve p değeri		r: -0.095 p: 0.36	r: -0.022 p: 0.83	r: 0.036 p: 0.73	r: -0.103 p: 0.32
Kardeş Sayısı		5.24±2.45			
Test ve p değeri		r: -0.030 p: 0.77	r: -0.130 p: 0.21	r: 0.143 p: 0.17	r: -0.011 p:0.91
Cinsiyet	Kadın	94.59±12.32	94.84±12.41	93.95±14.68	93.51±14.28
	Erkek	97.57±10.30	95.42±10.66	98.57±9.03	95.76±12.53
Test ve p değeri		t: 0.473 p: 0.31	t: 0.788 p: 0.84	t: 1.954 p: 0.17	t: 1.465 p: 0.51
Mezun Olunan Okul	Anadolu Lisesi	95.56±12.19	95.33±11.54	93.81±14.89	93.86±14.10
	Fen Lisesi	91.62±15.55	95.75±8.81	96.75±7.74	96.50±11.28
	Özel Lise	100.66±4.22	88.50±20.36	105.50±9.07	99.50±12.83
	Sağlık Meslek Lisesi	93.40±11.92	98.20±13.19	100.60±4.66	85.40±16.54
	Diğer	92.40±7.82	93.40±11.45	90.40±7.50	94.20±13.80
Test ve p değeri		F: 0.598 p: 0.66	F: 0.562 p: 0.69	F: 1.417 p: 0.23	F: 0.775 p: 0.54
Aile Tipi	Çekirdek Aile	95.16±12.51	94.48±12.27	95.54±14.27	95.11±13.70
	Geniş Aile / Parçalanmış Aile	95.56±10.31	96.32±11.30	93.52±12.17	91.04±14.17
Test ve p değeri		t: 0.488 p: 0.88	t: 0.535 p: 0.51	t: 0.220 p: 0.53	t: 4.162 p: 0.21
Yaşadığı Yer	İl	94.86±11.46	95.18±12.75	95.81±12.94	92.34±14.68
	İlçe/Kasaba/Köy	96.03±12.88	94.59±10.56	93.43±15.14	97.21±11.74
Test ve p değeri		t: 0.156 p: 0.65	t: 0.690 p: 0.82	t: 0.295 p: 0.42	t: 4.211 p: 0.10
Ailenin Gelir Düzeyi	Gelir Giderden Fazla	95.66±12.02	96.50±12.69	85.66±24.84	96.50±11.27
	Gelir Gidere Eşit	93.58±12.43	94.54±11.83	95.77±13.95	92.09±14.58
	Gelir Giderden Az	97.82±10.90	95.38±12.45	95.44±10.31	96.58±12.97
Test ve p değeri		F: 1.324 p: 0.27	F: 0.100 p: 0.90	F: 1.509 p: 0.22	F: 1.194 p: 0.30
Annenin Öğrenim Durumu	Okuryazar	94.20±11.41	96.08±10.89	92.68±14.87	93.51±14.92
	Değil/Okuryazar				
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	96.18±12.15	94.00±13.00	96.61±13.33	92.48±12.99
	Lise/Üniversite Mezunu	94.44±13.47	96.00±11.09	95.22±10.66	104.33±10.89
Test ve p değeri		F: 0.302 p: 0.74	F: 0.340 p: 0.71	F: 0.836 p: 0.43	F: 2.925 p: 0.05
Babanın Öğrenim Durumu	Okuryazar	104.33±6.11	91±4.35	98±7	88.33±11.59
	Değil/Okuryazar				
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	94.98±11.75	95.44±11.45	93.98±14.21	92.85±13.90
	Lise/Üniversite Mezunu	94.83±13.77	92.91±16.43	100.83±10.05	103±11.19
Test ve p değeri		F: 0.896 p: 0.41	F: 0.397 p: 0.67	F: 1.383 p: 0.25	F: 3.183 p: 0.04

F: Tek yönlü varyans analizi, t: Student t testi, r: Pearson korelasyon testi

Eleştirel düşünme eğilimi ölçeğinin ‘Analitiklik’ alt boyutu 1. ölçümünden 48.81±5.99 (33-60), 2. ölçümünden 48.95±6.47 (35-60), 3.ölçümünden 48.75±5.97 (34-60), 4. ölçümünden 48.70±7.17 (31-60) puan alırken; ‘Meraklılık’ alt boyutu 1.

ölçümünden 41.67±6.73 (18-53), 2. ölçümünden 41.74±6.84 (16-54), 3.ölçümünden 42.41±6.33 (22-54), 4. ölçümünden 41.98±6.49 (28-54) almışlardır.

Tablo 4. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (KEDEÖ) tekrarlı ölçüm ortalamalarının dağılımı

Sosyo-demografik Özellik		KEDEÖ 1. ölçüm	KEDEÖ 2. ölçüm	KEDEÖ 3. ölçüm	KEDEÖ 4. ölçüm
Yaş		19.0±2.2			
Test ve p değeri		*r: -0.093 p: 0.37	r: 0.064 p: 0.54	r: 0.193 p: 0.06	r: -0.089 p: 0.39
Kardeş Sayısı		5.2±2.4			
Test ve p değeri		r: 0.034 p: 0.74	r: -0.108 p: 0.30	r: 0.012 p: 0.90	r: 0.123 p: 0.24
Cinsiyet	Kadın	194.12±22.68	204.70±27.63	203.88±24.31	202.41±22.90
	Erkek	207.09±22.09	205.76±29.37	202.23±30.15	215.71±41.08
Test ve p değeri		t: 0.054 p: 0.02	t: 0.117 p: 0.88	t: 0.543 p: 0.79	t: 11.553 p: 0.16
Mezun Olunan Okul	Anadolu Lisesi	197.46±23.79	202.68±25.12	201.17±24.33	206.78±28.73
	Fen Lisesi	197.62±13.14	214.62±23.74	200.87±15.05	206.25±27.10
	Özel Lise	190.00±12.53	201.66±37.77	218.00±15.04	2017.50±39.20
	Sağlık Meslek Lisesi	198.60±39.39	237.40±44.42	224.80±50.01	181.00±6.89
	Diğer	197.40±22.19	192.20±24.24	201.40±28.36	195.20±7.19
Test ve p değeri		F: 0.147 p: 0.96	F: 2.481 p: 0.05	F: 1.558 p: 0.19	F: 1.431 p: 0.23
Aile Tipi	Çekirdek Aile	196.88±22.03	207.57±28.67	204.48±26.01	204.52±27.74
	Geniş Aile/ Parçalanmış Aile	197.52±26.19	197.80±24.72	200.88±24.69	207.84±30.35
	Test ve p değeri	t: 0.408 p: 0.90	t: 0.251 p: 0.13	t: 0.104 p: 0.55	t: 0.106 p: 0.62
Yaşadığı Yer	İl	197.91±24.54	207.29±25.50	203.68±27.20	204.03±28.81
	İlçe/Kasaba/Köy	195.40±20.26	200.46±31.88	203.18±22.57	208.06±27.67
Test ve p değeri		t: 0.859 p: 0.62	t: 3.570 p: 0.26	t: 0.028 p: 0.92	t: 0.035 p: 0.51
Ailenin Gelir Düzeyi	Gelir Giderden Fazla	200.83±39.11	195.83±24.01	196.50±11.37	201.50±8.73
	Gelir Gidere Eşit	195.05±24.08	207.01±28.73	203.79±27.04	201.20±26.31
	Gelir Giderden Az	199.50±18.00	203.32±27.45	204.32±25.33	212.67±32.42
Test ve p değeri		F: 0.464 p: 0.63	F: 0.519 p: 0.59	F: 0.242 p: 0.78	F: 1.788 p: 0.17
Annenin Öğrenim Durumu	Okuryazar	194.65±19.81	208.77±29.74	203.20±28.00	206.91±31.34
	Değil/Okuryazar				
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	199.38±25.43	204.83±27.39	203.61±24.59	201.61±26.79
	Lise/Üniversite Mezunu	193.66±22.45	190.66±19.53	204.22±23.70	220.33±20.09
Test ve p değeri		F: 0.531 p: 0.59	F: 1.528 p: 0.22	F: 0.006 p: 0.99	F: 1.766 p: 0.17
Babanın Öğrenim Durumu	Okuryazar	216.33±24.50	198.00±18.19	202.00±7.21	195.33±14.97
	Değil/Okuryazar				
	İlkokul/Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	197.98±22.76	207.48±28.47	203.05±27.21	204.88±29.82
	Lise/Üniversite Mezunu	186.16±21.96	190.16±21.59	206.91±16.23	211.41±19.48
Test ve p değeri		F: 2.526 p: 0.08	F: 2.156 p: 0.12	F: 0.122 p: 0.88	F: 0.467 p: 0.62

F: Tek yönlü varyans analizi, t: Student t testi, r: Pearson korelasyon testi

Ölçeğin ‘Doğruyu Arama’ alt boyutu 1. ölçümünden 22.65±5.41 (12-36), 2. ölçümünden 24.83±6.17 (9-42), 3.ölçümünden 24.10±6.69 (9-42), 4. ölçümünden 25.07±6.26 (9-42) puan aldıkları; ‘Açık Fikirlilik’ alt boyutu 1. ölçümünden 34.22±8.45 (19-59), 2. ölçümünden 36.96±10.32 (19-72), 3.ölçümünden 36.22±10.35 (19-70), 4. ölçümünden 36.98±11.43 (19-72) puan aldıkları saptanmıştır. ‘Sistematiklik’ alt boyutu 1. ölçümünden 20.76±3.63 (12-31), 2. ölçümünden 22.30±3.83 (14-36), 3.ölçümünden 21.65±4.02 (13-35), 4. ölçümünden 22.16±4.41 (14-36) puan; ‘Kendine Güven’ alt boyutu 1. ölçümünden 28.91±5.95 (11-42), 2. ölçümünden 30.13±6.06 (12-

42), 3.ölçümünden 30.35±5.59 (17-42), 4. ölçümünden 30.49±5.51 (19-42) puan aldıkları belirlenmiştir. ‘Doğruyu Arama’ ve ‘Sistematiklik’ alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0.05$) (Tablo 5).

Sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlar, eleştirel düşünme motivasyonu ve eleştirel düşünme eğiliminin 1. ve 4. ölçümleri arasındaki ilişkiye bakıldığında; sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarının, eleştirel düşünme motivasyonunun ve eleştirel düşünme eğiliminin 1. ölçümleri ve 4. ölçümleri arasında farklı düzeylerde istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 6).

Tablo 5. Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnançlar Ölçeği, Eleştirel Düşünme Motivasyonu Ölçeği ve Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği Toplam ve Alt Boyutları Tekrarlı Ölçüm Sonuçları

ÖLÇEKLER		I.Ölçüm	II.Ölçüm	III.Ölçüm	IV.Ölçüm	Test ve p değeri
Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnançlar Ölçeği (SMÖEİÖ)	Sosyal Medya Tabanlı Bilginin Basitliği ve Kesinliği (SCK)	14.16±2.35	14.58±2.86	14.20±2.44	14.82±2.56	F:1.394 p:0.24
	Bilgi Kaynağı (SK)	14.03±2.67	14.53±3.05	14.87±3.12	14.62±3.27	F:1.246 p:0.29
	Bilmenin Kanıtı (JK)	20.19±3.23	21.31±2.87	21.10±2.99	20.76±3.43	F:2.249 p:0.08
	TOPLAM	48.38±4.70	50.43±5.96	50.18±5.57	50.21±5.83	F:2.565 p:0.05
Beklenti		18.34±3.19	18.65±3.33	18.59±3.06	18.62±3.54	F:0.167 p:0.91
Eleştirel Düşünme Motivasyonu Ölçeği (EDMÖ)	Görev Başarı Değeri	21.63±2.72	21.37±2.88	21.51±2.92	21.02±3.36	F:0.721 p:0.54
	İçsel Değer/İlgi Değeri	21.15±2.97	20.84±3.12	20.76±3.63	20.26±3.56	F:1.105 p:0.34
	Yararlılık	20.41±3.22	20.19±3.24	20.06±3.79	20.05±3.44	F:0.224 p:0.88
	Bedel	13.72±2.57	13.90±2.87	14.06±3.01	14.05±2.57	F:0.300 p:0.82
TOPLAM		95.26±11.91	94.97±11.99	95.00±13.70	94.02±13.87	F:0.163 p:0.91
Doğruyu Arama		22.65±5.41	24.83±6.17	24.10±6.69	25.07±6.26	F:3.051 p:0.03
Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (KEDEÖ)	Açık Fikirlilik	34.22±8.45	36.96±10.32	36.22±10.35	36.98±11.43	F:1.663 p:0.17
	Analitiklik	48.81±5.99	48.95±6.47	48.75±5.97	48.70±7.17	F:0.024 p:0.99
	Sistematiklik	20.76±3.63	22.30±3.83	21.65±4.02	22.16±4.41	F:3.155 p:0.02
	Kendine Güven	28.91±5.95	30.13±6.06	30.35±5.59	30.49±5.51	F:1.489 p:0.21
	Meraklılık	41.67±6.73	41.74±6.84	42.41±6.33	41.98±6.49	F:0.256 p:0.85
TOPLAM		197.05±23.08	204.94±27.87	203.51±25.57	205.41±28.34	F:2.056 p:0.11

F: Tekrarlı ölçümlerde varyans analizi

Tablo 6. Sosyal Medyaya Özgü Epistemolojik İnançlar Ölçeği (SMÖEİÖ), Eleştirel Düşünme Motivasyonu Ölçeği (EDMÖ) ve Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (KEDEÖ) 1. ve 4. ölçümleri arasındaki ilişki

ÖLÇEKLER	SMÖEİÖ 1	SMÖEİÖ 4	EDMÖ 1	EDMÖ 4	KEDEÖ 1	CEDEÖ 4
SMÖEİÖ 1	-	r:-0.058 p:0.582	r:0.410*** p:0.000	r:-0.136 p:0.192	r:0.338** p:0.001	r:-0.127 p:0.226
SMÖEİÖ 4		-	r:-0.025 p:0.812	r:0.259** p:0.012	r:-0.053 p:0.615	r:0.320** p:0.002
EDMÖ 1			-	r:-0.024 p:0.822	r:0.516*** p:0.000	r:-0.011 p:0.917
EDMÖ 4				-	r:-0.083 p:0.429	r:0.456*** p:0.000
KEDEÖ 1					-	r:0.018 p:0.864
KEDEÖ 4						-

r: Pearson testi , *Çok zayıf ilişki **Zayıf ilişki ***Orta düzeyde ilişki

Tartışma

Hemşirelik eğitiminde sosyal medya araçlarının kullanımı sadece bütün dünyada değil ülkemizde de her geçen gün daha da yaygınlaşarak daha etkili ve talep görür hale gelmiştir. Kullanımının artması ile birlikte sağladığı kolaylıklar sosyal medyanın, geleceğin sağlık bakımı sunucuları olan hemşirelik öğrencileri için önemli bir bilgi kaynağı ve iletişim kanalı haline gelmesine yol açmaktadır. İyi düzeyde teknoloji becerilerine sahip olsalar da hemşirelik öğrencilerinin hasta bakımı ve kanıta dayalı uygulamalar ile eleştirel düşünme, doğru bilgiyi seçerek karar verme ve klinik akıl yürütme becerileri konusunda bilgi ve uzmanlık geliştirmeleri gerekmektedir. Bu noktada sosyal medya, hemşirelik eğitiminde öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştıran/destekleyen ve öğrenirken bilgiler arasında bağlantı kurmalarını sağlayan yeni bir öğrenme ortamıdır (Duke ve ark., 2017; Lopez ve Cleary, 2018; Işık ve Jallad, 2019). Bu temelde bulgular, hemşirelikte yapılan sınırlı sayıda çalışma olması nedeniyle farklı çalışma grupları genelinde tartışılmıştır.

Çalışmamızda, hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun üç yıldan fazla bir zaman aralığında, günde 4 saatten az sosyal medyayı kullandığı ve sosyal medyayı öncelikli olarak iletişim kurmak, gündemi takip etmek, boş vakitleri değerlendirmek ve eğitim amacıyla sosyal medyayı kullandığı belirlenmiş olup, sonuçlar literatür ile paralellik göstermektedir (Korkmaz ve ark., 2015; Karadaş ve ark., 2021; Tuominen ve ark., 2014; Duke ve ark., 2017; Geçgel ve ark., 2020; Ata ve Alpaslan, 2019).

Öğrencilerin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarının tüm alt boyutlarda ve dört ölçüm sonucuna göre 'yüksek' düzeyde olduğu

belirlenmiştir. Çalışma sonucumuz, Geçgel ve ark. (2020) ile Kanadlı ve Akbaş (2015)'in araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir (Geçgel ve ark., 2020; Kanadlı ve Akbaş, 2015). Bu noktada, hemşirelik öğrencilerinin bilgiyi karmaşık kavramlar olarak algıladığı, bilginin ve sosyal medyada tartışılan bir durumun zamanla farklılaşacağına inandıkları, kime ait olursa olsun paylaşılan bilgiye eleştirel bir gözle yaklaştıkları söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin, sosyal medyada karşılaştıkları bir bilginin birçok kişi tarafından beğenilip paylaşılsa dahi doğruluğunu sorguladıkları ve bilgi kaynaklarını kontrol ederek doğrulama ihtiyacı hissettikleri de söylenebilir. Öğrencilerin, sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarının dönem başında daha düşük olmakla birlikte dönem sonuna doğru tekrarlayan ölçümlerde yükseldiği görülmektedir. Ders kapsamında dönemin 4. haftasında öğrencilere verilen, sosyal medyada hemşirelik eğitimine ilişkin iyi uygulama örneklerinin seçimini içeren eleştirel düşünme egzersizinden sonra öğrencilerin puanlarının yükselmesi, sosyal medya ve hemşirelik dersinin, öğrencilerin epistemolojik inançlarını etkilediğini, geliştirdiğini, desteklediğini düşündürmüştür. Bununla birlikte, ailesinin geliri giderine eşit olan öğrencilerin, sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarının, 3. ölçüm sonuçlarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özkan ve Tekkaya (2011), Ata ve Alpaslan (2019) çalışmalarında, ekonomik düzeyi orta/yüksek olan üniversite öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha gelişmiş/olgunlaşmış epistemolojik inanca sahip olduklarını saptamışlardır (Özkan ve Tekkaya, 2011; Ata ve Alpaslan, 2019). Bu bağlamda, öğrencilerin gelir düzeyi arttıkça, sosyal medyada bilgi arama ve

yorumlama süreçlerinde farklı kaynakların karşılaştırılması, sosyal medya ortamında ulaşılan bilgilerin niteliğine ilişkin farkındalıklarının da geliştiği söylenebilir. Bu konuda yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olması nedeniyle daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

Öğrencilerin eleştirel düşünme motivasyonunun tüm alt boyutlarda ve dört ölçüm sonucuna göre ‘yüksek’ düzeyde olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucumuz, literatür ile paralellik göstermektedir (Çalışkan ve ark., 2020). Eleştirel düşünme, bireylerin olaylara bakışını, çevrelerinde gerçekleşen olay ve olgulara ilişkin değerlendirmelerini, akıl yürütmeleri, becerilerini, bilgiyi işleme ile ilgili amaçlı, yargılayıcı ve karmaşık sorun çözme ve karar verme süreçlerini etkileyen çok önemli üst düzey bir bilişsel beceri olarak ele alınmaktadır (Kaya, 2015; Semerci, 2016). Dolayısıyla hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme motivasyonlarının yüksek/ortanın üzerinde olması, bilginin edinilmesi ve kullanılabilmesi adına kabul edilebilir bir düzeydir. Ayrıca öğrencilerin, ayrıntılı bir şekilde düşünmenin önemine ve yararına inandıklarını ve bu şekilde düşünmenin onlarda yarattığı ilginin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin, eleştirel düşünme motivasyonunun, dönem başı ve tekrarlayan ölçümleri arasında bir değişiklik gözlenmemiştir. Bu durum, sosyal medya ve hemşirelik dersinin, öğrencilerin eleştirel düşünmeye ilişkin duyarlılıklarını ve farkındalıklarını etkilemediğini düşündürmüştür. Bununla birlikte, babası lise/üniversite mezunu olan öğrencilerin, eleştirel düşünme motivasyonunun 4. ölçüm sonuçlarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Annenin öğrenim durumuna göre ise ölçüm sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmasada annesi lise/üniversite mezunu olan öğrencilerin de ölçüm sonuçlarının çoğunlukla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucumuz, Durmuş İskender ve Karadağ (2015)’ın araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir (Durmuş İskender ve Karadağ, 2015). Ebeveynlerin, eğitim düzeylerine göre geliştirmeleri istenen “sevgi, disiplin, düşünme, ödül ve ceza” hakkındaki anlayışlarının ve “demokratik, güven verici, destekleyici, ilgisiz, aşırı koruyucu, aşırı hoşgörülü, dengesiz, baskıcı ve otoriter tutumlarının” bireylerin düşünme eğilimleri ve motivasyonları üzerinde etkili olduğu vurgulanmaktadır (MEGEP, 2007). Bireyler, yaşam biçimlerinin oluştururken ve sürdürürken, çok önemli rolü olan değerleri, yaşamlarının ilk yıllarında ebeveynlerinden

öğrenmektedir (Sabatier & Willems, 2005). Bu bağlamda, bireyin sosyal değer ve rolleri öncelikle gözlemlediği ve kazandığı kurum olan ailenin ve dolayısıyla ebeveynlerin eğitim durumunun, bireylerin düşünme becerilerini, eğilimlerini ve motivasyonlarını etkilemesi beklenmektedir. Ayrıca, ailelerin eğitim düzeylerine göre, bireylere kendi deneyimlerini oluşturma olanağı sunmalarının, söz, düşünme ve soru sorma hakkı tanımlarının, sorgulamalarının, öne sürdükleri nedenleri dikkate almalarının, dikkatli ve önyargısız bir şekilde dinlemelerinin farklılaşması beklenir (Alkın-Şahin ve ark., 2014). Bu noktada, ebeveynlerin eğitim düzeyinin bireylerin eleştirel düşünme eğilimlerine ve motivasyonlarına etki etmesi beklenen bir sonuçtur. Ancak bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Öğrencilerin, eleştirel düşünme eğiliminin, ‘doğruyu arama’, ‘açık fikirlilik’, ‘sistemlilik’ ve ‘kendine güven’ alt boyutlarında ve dört ölçüm sonucuna göre ‘düşük’ düzeyde olduğu, ‘analitiklik’ ve ‘meraklılık’ alt boyutlarında ise ‘orta’ düzeyde olduğu belirlenmiştir. Güven ve Kürüm (2008), Genç (2008), Alkın-Şahin ve ark. (2014), Tümkaya (2011)’nın öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada, Durmuş İskender ve Karadağ (2015), Karadağlı (2016), Çalışkan ve ark. (2020)’nin hemşirelik öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada da öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi, ‘düşük’ olarak bulunmuştur (Güven ve Kürüm, 2008; Genç, 2008; Alkın-Şahin ve ark., 2014; Tümkaya, 2011; Durmuş İskender ve Karadağ, 2015; Karadağlı, 2016; Çalışkan ve ark., 2020). Konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, çalışmamızla benzer şekilde hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin istendik/beklenen düzeyde olmadığı görülmüştür. Eleştirel düşünme, kişilere göre değişen bakış açılarını değerlendirme ve kişilerarası ilişkileri anlama açısından önemli olup, farklı değerleri farketme ve sorgulama yoluyla anlamlandırma becerisinin gelişmesini sağlar (Semerci, 2016). Ayrıca, eleştirel düşünme, hemşirelik gibi sağlık bakımı alanlarında nitelikli bakım vermenin temel koşullardan birisidir (Kaya, 2015). Bu sonuç, eleştirel düşünmenin başlı başına çok boyutlu bir konu olması, öğrenci sayısının fazla olması, dersin pandemi nedeniyle online yürütülmesi ve ders saatinin haftalık 2 ders saati ile sınırlı olmasından kaynaklandığını düşündürmektedir. Öğrencilerin, eleştirel düşünme eğilimlerinin, dönem başında daha düşük olmakla birlikte dönem sonuna doğru tekrarlayan ölçümlerde yükseldiği görülmektedir. Ders kapsamında

dönemin 4. haftasında öğrencilere verilen, sosyal medyada hemşirelik eğitimine ilişkin iyi uygulama örneklerinin seçimini içeren eleştirel düşünme egzersizi ve 8. haftasında verilen sosyal medyanın bireysel ve toplumsal yaşamımıza etkileri ile ilgili kısa film çekimi ve film içeriğinin eleştirel analizinden sonra öğrencilerin puanlarının yükselmesi, sosyal medya ve hemşirelik dersinin, öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimini olumlu yönde etkilediğini/desteklediğini/arttırdığını ancak istenilen düzeyde olmadığını düşündürmüştür. Öğrencilerin en yüksek puanı “analitiklik” ve “meraklılık” alt boyutlarından almış olmaları ise sevindirici bir sonuç olmakla birlikte, öğrencilerin hemşirelik fakültelerine/bölümlerine matematik ve fen puanları ile yerleşmelerinin etkili olduğunu, sorun yaratabilecek durumlara karşı daha dikkatli olma ve karmaşık/basit olmayan sorunlar karşısında akıl yürüterek karar alma ve nesnel kanıtları dikkate alma becerisine sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, literatüre paralel şekilde (Çalışkan ve ark., 2020; Durmuş İskender ve Karadağ, 2015, Tümkaya, 2011), öğrencilerin ‘Doğruyu arama’ ve ‘sistematiklik’ alt boyutları arasında ölçümlere göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Doğruyu arama eleştirel düşünme eğilimi, karmaşık problemlerle karşılaşan hemşirelik öğrencilerinin, en doğru bilgiyi arayarak kullanma eğilimini ifade ederken, sistematiklik ise, hemşirelik öğrencilerinin planlı ve dikkatli bir araştırma eğilimine sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuç, sosyal medya ve hemşirelik dersinin etkinliğini göstermektedir. Bununla birlikte, erkek öğrencilerin eleştirel düşünme eğiliminin 1. ölçüm sonuçlarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kim ve ark. (2014) ile Oktay ve ark. (2019)’ın çalışmalarında erkek öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri yüksek olmakla birlikte; Alkın-Şahin ve ark. (2014), Çevik (2015)’in çalışmalarında, kız öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Kim ve ark., 2014; Alkın-Şahin ve ark., 2014; Çevik, 2015; Oktay ve ark., 2019). Eleştirel düşünen bireyler beklendiği gibi bilgili, duyarlı, meraklı, esnek, nedenlere temellenen, açık fikirli, nesnel değerlendirmeler yapan, kendi önyargılarıyla yüzleşme konusunda dürüst olan, keskin kararlar almayan, yeniden düşünmeye eğilimli bireylerdir. Bunun yanında, olay ve olgular hakkında net, karmaşık konularda planlı, gereksinim duyduğu bilgiyi ararken çabalayan, kıstasları seçerken mantıklı davranan, sorgulayan ve sonuca varmada ısrarcı bireyler

olarak da bilinirler (Semerci, 2016). Bu sonuç, erkek öğrencilerin, yukarıda sıralanan özelliklere daha fazla sahip olduklarını ve dolayısıyla eleştirel düşünmeye daha eğilimli olduklarını düşündürmüştür. literatürde cinsiyet değişkeni ile eleştirel düşünme eğilimi arasındaki ilişkinin belirsiz ve tartışmalı bir konu olduğu belirtilmektedir (Laird, 2005; Oğuz ve Sarıçam, 2016; Semerci, 2016; Çolak ve ark., 2019).

Hemşirelik öğrencilerinin, sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları ile eleştirel düşünme motivasyonu ve eğilimi arasında 1. ve 4. ölçümleri arasında zayıf/orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Öğrencilerin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarına yönelik puan ortalaması arttıkça, eleştirel düşünme motivasyonu ve eğilimine yönelik puan ortalamaları da yükselmektedir. Eleştirel düşünme becerisi, hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve becerilerini daha etkin bir şekilde kullanmalarını, akıl yürütme ve karar verme becerilerinin desteklenmesini ve böylelikle daha doğru/etkin/objektif kararlar vermelerini sağlaması nedeniyle, sosyal medyayı daha akıllıca kullanma ve sosyal medyadaki bilgilerin doğruluğunu ve kaynağını araştırma ve sorgulama becerilerini olumlu yönde desteklediğini/etkilediğini düşündürmüştür.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan çalışma sonucunda hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançlarının ve eleştirel düşünme motivasyonlarının yüksek, eleştirel düşünme eğilimlerinin ise alt boyutlara göre düşük ve orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları arttıkça, eleştirel düşünme motivasyonları ve eğilimleri de artmaktadır. Bireylerin yaşamını ve öğrenme sürecini birçok açıdan etkileyen ve 21. yüzyıl becerilerinden olan eleştirel düşünme becerisinin, öğrencilerin sosyal medyada ve çevrimiçi ortamlarda bilgi arama, bilgiyi sorgulama, doğru bilgiye ulaşma beceri ve davranışlarını olumlu yönde destekleyeceği söylenebilir. Eleştirel düşünmeyi kendi yaşamlarında etkin olarak kullanan bireylerin, eleştirel düşünme becerisine ve eğilimine sahip bireyler olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi, çağdaş hemşirelik eğitim programlarının öğrencilere kazandırılması istenen ve beklenen istedik üst düzey bir hedefidir. Bu yaklaşımla, hemşirelik öğrencilerinin birey, aile ve

toplumun sağlığının yükseltilmesinde ve sürdürülmesinde etkin olarak rol almaları ve aynı zamanda etkin bir sosyal medya kullanıcısı oldukları dikkate alındığında,

-Öğrencilerin, bilginin doğruluğunu sorgulamalarını, eleştirel düşünme becerisini kazanmalarını ve kullanmalarını güçleştiren veya engelleyen faktörlerin tespit edilmesine yönelik izlem çalışmalarının yapılması,

-Öğrencilere bilgiyi sorgulama, bilginin kaynağına ulaşma ve doğru bilgiyi seçme, eleştirel düşünme gibi becerileri kazandıracak seçimlik derslerin hemşirelik eğitim programlarına eklenmesi ve derslerde, öğrencileri düşünmeye ve sorgulamaya yönelten öğretim yöntemlerinin kullanımına daha fazla yer verilmesi önerilebilir.

Teşekkür

Çalışmaya katılan öğrencilerimize teşekkür ederiz.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Araştırma, Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Tarih: 12.04.2021, Karar No:2021/5) ve çalışmanın yapılacağı Fakültenin Dekanlığı'ndan ve dersin sorumlu öğretim üyesinden gerekli izinler alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü öğrencilere, çalışmanın amacı ve bilgilerin gizli kalacağı açıklandıktan onamları alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: BI, BÇD, SK, ZG; Tasarım: BI, BÇD, SK, ZG; Danışmanlık: BI, ZG; Veri toplama ve/veya Veri İşleme BÇD, SK; Analiz ve/veya Yorum: BÇD; Kaynak tarama; BI; Makalenin Yazımı: BI, BÇD, SK; Eleştirel inceleme: ZG.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- Öğrencilere bilgiyi sorgulama, bilginin kaynağına ulaşma ve doğru bilgiyi seçme, akıl yürütme, eleştirel düşünme ve sorun çözme gibi becerileri kazandıracak "Sosyal Medya ve Hemşirelik" dersinin hemşirelik eğitim programlarına eklenmesinin önemi vurgulanmıştır.
- Sosyal Medya ve Hemşirelik dersi alan hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları arttıkça, eleştirel düşünme motivasyonlarının ve eğilimlerinin arttığını ortaya koyan bir çalışma literatüre kazandırılmıştır.

Kaynaklar

- Alkın-Şahin S, Tunca N, Ulubey Ö. (2014). Öğretmen adaylarının eğitim inançları ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*, 13(4), 1473-1492.
- Al-Shdayfat NM. (2018). Undergraduate student nurses' attitudes towards using social media websites: a study from Jordan. *Nurse Education Today*, 66, 39-43.
- Aras E, Peker A. (2021). Üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçlarını belirleme ölçeği'nin geliştirilmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 657-673.
- Ata R, Alparlan M.M. (2019). İnternet tabanlı okuma motivasyonu ve etkileşim ölçeği Türkçeye uyarlama çalışması ve öğretmen adayları ile bir inceleme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 9(2), 522-538.
- Başbay M. (2013). Epistemolojik inancın eleştirel düşünme ve üstbilis ile ilişkisinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 249-262.
- Chiu YL, Tsai CC, Liang J. (2015). Testing measurement invariance and latent mean differences across gender groups in college students' internet-specific epistemic beliefs. *Australasian Journal of Educational Technology*, 31(4), 486-499.
- Çalışkan N, Karadağ M, Durmuş İskender M, Aydoğan S, Gündüz C.S. (2020). Eleştirel düşünme dersinin hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve eleştirel düşünme motivasyonlarına etkisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 12(4), 544-551.
- Çelik İ. (2020). Social media-specific epistemological beliefs: a scale development study. *Journal of Educational Computing Research*, 58(2), 478-501.
- Çevik YD. (2015). Predicting college students online information searching strategies based on epistemological, motivational, decision related, and demographic variables. *Computers & Education*, 90, 54-63.
- Çolak İ, Türkkaş-Anasız B, Yorulmaz Yİ, Duman A. (2019). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerine cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerinin etkisinin incelenmesi: Bir meta analiz çalışması. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10 (1), 67-86.
- Debowski S. (2001). Wrong way: go back! an exploration of novice search behaviours while conducting an information search. *The Electronic Library*, 19(6), 371-382.
- Dönmez B, Kaya F. (2016). Eleştirel düşünme motivasyonu ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 159-173.
- Durmuş İskender M, Karadağ A. (2015). Determining of critical thinking level of last year nursing students. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(1), 3-11.

- Duke VJ, Anstey A, Carter S, Gosse N, Hutchens K.M, Marsh JA. (2017). Social media in nurse education: utilization and e-professionalism. *Nurse Education Today*, 57, 8-13.
- Geçgel H, Kana F, Öztürk NE, Akkaş İ. (2020). Öğretmen adaylarının okuma motivasyonları ve sosyal medyaya özgü epistemolojik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 478-507.
- Genç S.Z. (2008). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(1), 89-116.
- Güven M, Kürüm D. (2008). Öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*, 7(1), 53-70.
- Işık B, Jallad ST. (2019). The potential of social media and nursing education: e-professionalism, nurse educator-learner role, benefits and risks. *New Trends and Issues Proceedings on Advances in Pure and Applied Sciences*, (11), 30-38.
- Kammerer Y, Bråten I, Gerjets P, Strømsø HI. (2013). The role of internet-specific epistemic beliefs in laypersons' source evaluations and decisions during web search on a medical issue. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 1193-1203.
- Kanadlı S, Akbaş A. (2015). Fen bilgisi öğretmen adaylarının epistemolojik inançları, öğrenme yaklaşımları ve LYS puanları arasındaki ilişkiler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 116-131.
- Karadağlı F. (2016). The critical thinking levels of nursing students and influencing factors. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 123-128.
- Karadaş MM, Koç G, Sayar G, Şahin S, Sevgi T. (2021). Öğrenci hemşirelerin sosyal medya kullanımı, kullanım amaçları ve etik boyutu. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 11-21.
- Kaya H. (2015). Eleştirel düşünme ve soru sorma. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 14(56), 71-78.
- Kim DH, Moon S, Kim EJ, Kim YJ, Lee S. (2014). Nursing students' critical thinking disposition according to academic level and satisfaction with nursing. *Nurse Education Today*, 34, 78-82.
- Korkmaz M, Kılıç B, Demiray E, Gürkan A, Yücel S.A. (2015). Hemşirelerin sosyal medya kullanımı ve yaptıkları işe karşı algı düzeyinin uygulamalı bir örneği. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 4, 59-84.
- Kökdemir D. (2003). Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme. *Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurulgan M, Arğan M. (2007). The information search behaviors of university of anatolia college students. *Journal of Institute of Social Sciences*, 7, 291-304.
- Laird TFN. (2005). College students' experiences with diversity and their effects on academic self-confidence, social agency, and disposition toward critical thinking. *Research in Higher Education*, 46(4), 365-387.
- Lopez V, Cleary M. (2018). Using social media in nursing education: an emerging teaching tool. *Issues in Mental Health Nursing*, 39(7), 616-619. <https://doi.org/10.1080/01612840.2018.1494990>
- Marnocha S, Marnocha M.R, Pilliow T. (2015). Unprofessional content posted online among nursing students. *Nurse Educator*, 40(3), 119-123.
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2007). "Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Aile ve Çocuk". Erişim tarihi: 01.04.2022, <http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/ailevecocuk.pdf>
- O'Connor S, Jolliffe S, Stanmore E, Renwick L, Booth R. (2018). Social media in nursing and midwifery education: a mixed study systematic review. *Journal of Advanced Nursing*, 74(10), 2273-2289. <https://doi.org/10.1111/jan.13799>
- Oğuz A, Sarıçam H. (2016). The relationship between critical thinking disposition and locus of control in pre-service teachers. *Journal of Education and Training Studies*, 4(2), 183-192.
- Oktay A.A, Taş F, Doğaner A, Gülpak M, Avnioğlu S. (2019). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri. *Cukurova Medical Journal*, 44, 33-43.
- Özkan S, Tekkaya C. (2011). How do epistemological beliefs differ by gender and socio-economic status?. *Hacettepe University Journal of Education*, 41, 339-348.
- Sabatier C, Willems LL. (2005). Transmission of family values and attachment: a French three-generation study. *Applied Psychology: An International Review*, 54(3), 378-395.
- Semerci N. (2016). Eleştirel düşünme eğilimi (EDE) ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik revize çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 11(9), 725-740.
- Tsai MJ. (2009). Online information searching strategy inventory (oıssı): a quick version and a complete version". *Computers & Education*, 53(2), 473-483.
- Tuominen R, Stolt M, Salminen L. (2014). Social media in nursing education: the view of the students. *Education Research International*, 1-16. <https://doi.org/10.1155/2014/929245>
- Tümkiye S. (2011). Fen bilimleri öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve öğrenme stillerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 215-234.
- Valenzuela J, Nieto A.M, Saiz C. (2011). Critical thinking motivational scale: a contribution to the study of relationship between critical thinking and motivation. *Journal of Research in Educational Psychology*, 9(2), 823-848.